

Les repercussions econòmiques i polítiques d'una mort inesperada

Després de Manuel Broseta

L'assassinat de Manuel Broseta ha commogut la vida pública valenciana. Home clau en l'economia i la política, EL TEMPS ha tractat d'esbrinar quines poden ser les primeres conseqüències de la seua desaparició.

L'assassinat de Manuel Broseta a la ciutat de València va provocar una commoció general en els ambients polítics i econòmics del País Valencià. Des de tots els angles es va condemnar l'atemptat i es va ressaltar la personalitat de la víctima. Home clau per a la instauració de la democràcia, personatge indispensable per al diàleg que necessita aquesta societat: eren frases freqüents en boca de polítics i empresaris. La pregunta era inevitable: ¿Què passarà després de la seua mort? ¿Quines són les autèntiques repercussions de la seua tràgica desaparició? EL TEMPS ha tractat de conèixer-les.

UN CONSELLER INNAT

La presència de Manuel Broseta en els consells d'administració de les més importants empreses valencianes (EL TEMPS núm. 397) ha significat, en efecte, una convulsió en el món econòmic valencià però ha estat, sobretot, per la pèrdua d'una veu que tots escoltaven encara que no fóra decisiva. "La gran virtut de Broseta era, precisament", comenten veus de l'empresariat valencià, "que era a tot arreu. No podem dir que fóra un element imprescindible en cap de les empreses on figurava però era un perfecte pont entre uns i altres i disposava de molta informació que el convertia en una persona valuosa a l'hora d'assessorar qualsevol projecte; era un molt bon conseller". Aquesta activitat era la seua pricipal font d'ingressos, ja que rebia dietes per cadascuna de les societats on figurava.

El seu despatx d'advocats a València i el bufet que regentava a Madrid, especialitat en temes de dret comunitari, resultaven una cita obligatòria per a tots aquells interessats a expandir i interrelacionar les seues empreses. El grup Mercadona, dirigit pels germans Roig, l'em-

presa Etra, de José Balaguer, Silvino Navarro i altres noms clau de l'economia valenciana figuren en les seues llistes de clients. Si en el seu treball com a advocat es dedicava només a fer dictàmens (se li coneixen poques intervencions directes en un jutjat), la seua participació en els òrgans de decisió de les empreses que assessorava era limitada al consell i a la idea, sempre interessant i apreciada, però que no arribava mai a afectar l'àrea de la gestió.

La seua desaparició privarà les empreses valencianes d'una personalitat qualificada i respectada com a introductora en els millors cercles comercials. Després de la cimera d'Oriola que va unir a l'abril de 1988 la cúpula del poder empresarial amb el president de la Generalitat Joan Lerma, Broseta va decidir encapçalar algunes de les iniciatives que figuraven en la llarga llista confeccionada pels empresaris entre els projectes prioritaris per a rellançar econòmicament el País Valencià. Broseta assessorà la Cambra de Comerç de València en els informes que aquesta va presentar al ministre de Transports, Josep Borrell, per tal de demanar millors comunicacions per al país. La seua intervenció va ser decisiva a l'hora de coordinar els esforços de l'empresariat valencià per tal de demanar conjuntament que el Tren d'Alta Velocitat es prolongara des de Barcelona fins a Alacant i que la prevista autovia entre Madrid i València es convertira en autopista.

La defensa del TAV podia entrar en conflicte amb la seua participació en el consell d'administració de l'empresa Autopistas del Mare Nostrum on havia entrat de la mà d'Alfonso Escàmez però estava compensada per la demanda de la construcció de l'autopista. Una altra de les intervencions de Broseta en el camp de les comunicacions va ser la seua aportació a l'informe de la Cambra contra l'avantprojecte de la llei de ports que

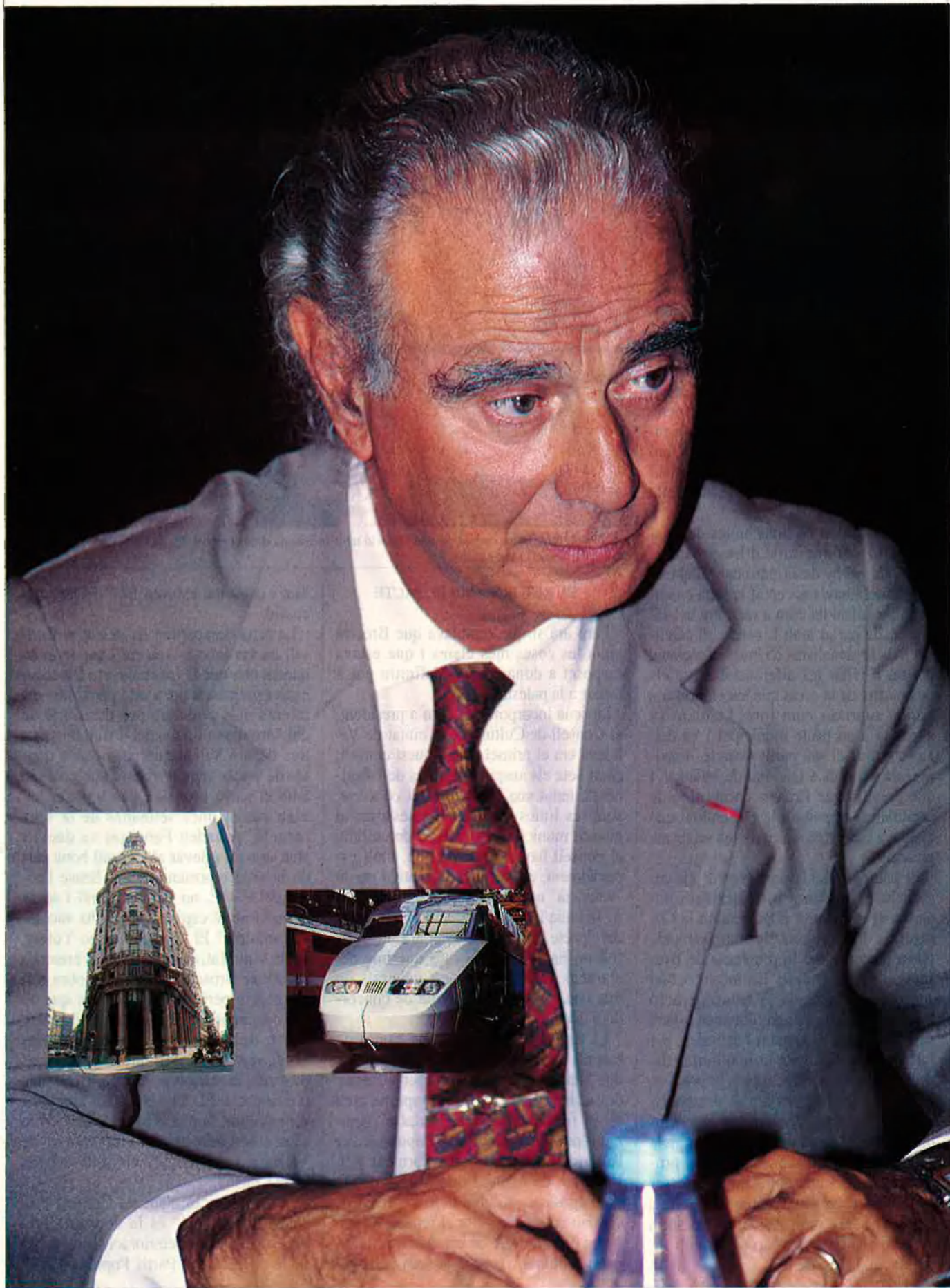
des de l'empresariat valencià sempre ha estat considerada com a "intervencionista".

Broseta utilitzava els seus coneixements tècnics i la seua habilitat negociadora per a treballar com a encarregat de resoldre conflictes en la comissió especial d'arbitratge entre empreses de la mateixa Cambra de Comerç. Altre lloc significatiu des d'on Manuel Broseta operava i on també havia entrat de la mà d'Alfonso Escàmez era el consell d'administració del Banc de València, que, amb 20% de les accions en poder del Banc Central, li permetia accedir a moltes empreses i a dirigir-se també a Madrid en les seues tasques d'assessorament. No obstant això, el seu poder de decisió en la gestió de les empreses era poc i totes les fonts consultades per EL TEMPS han assenyalat que no hi tenia un pes decisiu.

Però Broseta era un gran diplomàtic i tenia bons amics en els cercles empresarials valencians que l'escoltaven i que respectaven la seua opinió. Si aquesta situació no li servia per influir decisivament en el camp econòmic (ell mateix no va voler mai arriscar-se com a empresari i era molt conservador amb els seus guanys), sí que li va permetre recollir una sèrie de suports per a un altre àmbit on sí que estava disposat a jugar fort: el polític.

UN CANDIDAT ANUNCIAT

Broseta, tot i no estar afiliat, era l'home del Partit Popular per a les properes eleccions a la Generalitat valenciana. El rumor corria, de feia temps, amb insistència per la ciutat de València però no era el mateix sentir un rumor que escoltar aquesta afirmació, dies després de la mort de Broseta, dels llavis del senador popular Ortí Bordàs. Les seues paraules eren ben clares: "Aznar negociava amb Broseta la candidatura a la Genera-

litat". La primera conclusió política era l'evident desconfiança de la cúpula central del Partit Popular cap a Pedro Agramunt, un personatge catapultat per Manuel Fraga des de la seua presidència en la Confederació Empresarial Valenciana que no havia estat mai ben acceptat per altres sectors "històrics" del partit. Agramunt s'ha trobat, doncs, desqualificat de manera indirecta des de Madrid i té ara un paper gens lluït en el panorama polític valencià.

L'enfrontament entre Broseta i Agramunt ja existia de fet, encara que de manera soterrada. En les passades eleccions municipals i autonòmiques diversos mitjans de comunicació van fer córrer la veu que Broseta seria el candidat dels populars a l'alcaldia del Cap i Casal. Broseta ho va desmentir posteriorment. En realitat, el que hi havia era una jugada que implicava també al partit Unió Valenciana i que buscava una repartició pacífica del poder entre els partits de la dreta valenciana.

Amb el suport de bons amics de l'Associació Valenciana d'Empresaris, l'autèntic *lobby* de la patronal valenciana, Broseta havia acceptat la seua candidatura a l'alcaldia com a membre del PP però calia parlar amb Lizondo, el candidat dels regionalistes d'Unió Valenciana, per tal d'evitar les diferències entre els dos partits de la dreta que els empresaris volien suprimir com fóra. Lizondo va negar-se a un pacte municipal i va deixar clar que el seu partit tenia les màximes aspiracions a la ciutat de València i que preferia que Broseta encapçalara la candidatura popular a la Generalitat que quedava molt més lluny de les seues aspiracions.

El pacte, doncs, estava servit: els regionalistes anirien a per l'alcaldia i donarien el seu suport a Broseta en la Generalitat. Però no tots els empresaris estaven d'acord amb la presència de Broseta; altres, com Luis Espinosa, actual secretari general de la Confederació Empresarial Valenciana, donaven el seu suport a Pedro Agramunt i actuaren, per tal de desestabilitzar la maniobra, filtrant petites informacions a la premsa. Broseta, sempre prudent, va desaparèixer de l'esfera pública i va tornar a l'ombra per esperar un ocasió més pròpia per a reaparèixer. Aquesta actitud prudent és també una constant que ressenyen els que el conegueren. "Broseta", indiquen, "era molt prudent i no solia prendre cap decisió si no sabia amb seguretat que li aniria bé".

Pedro Agramunt ha quedat en una situació molt incòmoda dins el partit després de la mort de Manuel Broseta.

RAFA GIL

EL RETORN AMB EL PACTE

Però ara sí que semblava que Broseta tenia les coses més clares i que estava disposat a donar el pas definitiu per a tornar a la palestra.

La seua incorporació, com a president, al Consell de Cultura de la ciutat de València era el primer pas. Aquest consell, creat sota els auspicis directes de l'alcalde, tenia una intenció molt concreta: sota les línies generals d'assessorar al govern municipal en matèria de cultura, el consell havia de dedicar-se, molt especialment, a fixar una normativa per al "valencià" que ha d'utilitzar el consistori. Ja tenia la seua institució la maniobra del "pacte lingüístic". Fins ara, el Consell no havia elaborat més que una declaració de principis molt generals on feia una crida a la necessitat de concòrdia i diàleg.

La figura de Broseta era vista des de tots els angles com la de l'equilibri. Per una banda era un home proper a l'alcalde, Rita Barbera, que compartia amb ell el fet d'haver-se enfrontat a Agramunt pel liderat del Partit Popular i, per l'altra, ja havia pactat anteriorment amb Lizondo, de manera que ningú, per la dreta, posava en dubte la seua presidència. No comptava gaire el fet que no haguera destacat mai en cap activitat purament "cultural", perquè la seua persona-

litat i capacitat estaven fora de tota discussió.

La seua desaparició ha deixat el Consell en via morta. Ara, més que mai, ha quedat clar que la institució era Broseta i estava preparada per a ell i per ajudar els intents dels populars per deslliurar-se del "problema lingüístic" i d'alguns sectors d'Unió Valenciana per optar a quotes de poder sempre dins d'una coalició amb el partit estatal. Quan a penes havien passat unes setmanes de la seua creació, Amadeu Fabregat va decidir anar-se'n i va llevar al Consell bona part de la seua representativitat. Sense l'home del PSOE, no era tan plural i sense Broseta no té cap sentit. ¿Hi ha successor possible? El científic Primo Yúfera, molt vinculat a les tesis blaveres, va substituir Broseta en una maniobra d'emergència però ja ha deixat clar que no vol continuar-hi. Per problemes de salut. Salut, treball i altres raons paregudes al·leguen altres dels membres. Fonts properes al sociòleg Damià Mollà han confirmat a EL TEMPS que, amb tota probabilitat, també ell es recluirà en la seua tasca docent a la Universitat de València i abandonarà els seus treballs en el Consell.

La desaparició d'aquest Consell o la seua "hivernació" és la conseqüència més visible en la deterioració que ha patit la política del Partit Popular. El PP

Aznar havia confiat en Broseta per a la candidatura a la presidència de la Generalitat valenciana.

HAFÀ GIL

anava preparant la seua estratègia per a les pròximes eleccions a la Generalitat valenciana, encara llunyanes, amb la voluntat d'enfrontar-se al PSOE amb les millors garanties de victòria. Ja havia començat l'assalt per les capitals de província, Castelló i València i era comú el discurs que deia: "Ara ens hem convertit en una alternativa clara de poder enfront dels socialistes". Però com ja va indicar el seu diputat autònom Joaquin Calomarde a EL TEMPS, el Partit Popular ha de solucionar el "problema lingüístic" si vol convertir-se en una alternativa seriosa i, en aquest camí, es desenvolupava l'anomenat "pacte lingüístic". Una maniobra dirigida a "evitar les tensions" i "fomentar el diàleg" entre les diferents instàncies que s'ocupen i es preocupen pel "valencià".

UNA SUBSTITUCIÓ DIFÍCIL

El "pacte" era una necessitat després de les contínues tensions que han sorgit entre els dos membres de la coalició municipal, UV-PP. Els regionalistes amenaçaren diverses vegades d'abandonar-la si el Partit Popular no acceptava les normes de l'Acadèmia de Cultura Valenciana. La negativa de Rita Barberà a acceptar-les va provocar una crisi que es va solucionar amb la decisió de totes dues formacions d'eliminar "catalanismes" del "valencià"

que utilitzarà el consistori. Aquesta era la via formalitzada per al "pacte": partir de les normes del 32, suprimir paraules que han entrat en les llistes negres per "catalanes" i avançar cap a la consideració del "valencià" com a llengua independent.

Després d'uns moments d'eufòria, on, fins i tot la Universitat es va veure involucrada (però prompte ho va desmentir) el "pacte" es trobava ara pendent de la decisió sobre la llengua que prenguera el Consell Municipal. Però no ha arribat. Broseta ha desaparegut i és evident que no hi ha ningú per a substituir-lo. Membres de l'anomenada tercera via han indicat que "ningú no dubta que Broseta volia dialogar i que la seua mort ha trencat una porta important per al consens". ¿Fins a quin punt estava disposat a dialogar? El diari *Las Provincias*, que mantenia una relació excel·lent amb Manuel Broseta, recordava dies després de la seua mort els seus discursos al Senat quan insistia que el valencià no era la mateixa llengua que el català. En tot cas, ha quedat parализada una maniobra i ara el Partit Popular haurà de buscar un nou nom per a dur-la a terme, amb la dificultat que representa substituir una figura tan complexa i ben relacionada com la del catedràtic assassinat.

Ja comencen a sonar noms; els diaris valencians avançaven la setmana passada que Jose M. Aznar havia mantingut con-

verses amb Lamo de Espinosa, ex-ministre d'UCD lligat als sectors més conservadors i tradicionals de la dreta, per tal que aquest encapçalara la llista per València per a les properes eleccions generals. ¿És aquest un primer pas per a substituir Agramunt? El futur no sembla gaire tranquil per a un líder que mai ha estat considerat com a tal dins el seu partit.

Encara que no sembla haver-hi cap relació directa, la desaparició de Broseta també ha donat més arguments al sector d'Unió Valenciana que ha anat demanant un allunyament major del Partit Popular i que, en les últimes votacions al consell nacional del partit regionalista, ha derrotat González Lizondo. Broseta podia fer més atractiu un pacte amb el PP per als votants d'Unió Valenciana que recordaren les actuacions "anticatalanistes" del catedràtic, però sense ell, la cosa és molt diferent.

El panorama polític, doncs, ha quedat commogut de manera inevitable per l'assassinat de Manuel Broseta. El PP ha perdut un candidat qualificat i capaç d'agrupar al seu voltant moltes forces que ara poden tornar a dispersar-se. La seua sort en el combat polític i la seua autèntica voluntat en l'estratègia del "pacte lingüístic" seran per sempre una incògnita.

Jordi Sebastià / Ignasi Pellicer